

dins d'un clos, perquè l'església va ser fortificada probablement durant els segles XIII-XIV. El portal d'entrada a aquest pati, on hi ha l'entrada de l'església, és amb arc de mig punt i per arribar-hi cal pujar uns graons drets o grades, motiu pel qual se l'anomenà Santa Maria de les Grades.

Segons la Catalunya Romànica a l'interior de l'església es conserva un retaule del 1527, que prové del priorat i una imatge de la Mare de Déu de les Grades, asseguda i de tradició romànica, probablement del segle XIV. En les nostres visites a Marcèvol no ens ha estat possible de visitar l'interior perquè se'ns ha dit sempre que era perillós per culpa de l'estat ruïnós de la volta. Afortunadament, avui és en procés de restauració. La clau, en tot cas, la controla l'Ajuntament d'Arboçols i no pas la *Fondation du prieure de Marcevol*, de qui depèn el priorat.

SANT PERE DE PRADA

De la vila de Prada, ja se'n parla en un document de l'any 843. D'una església dedicada a Sant Pere, del poble de Prada, en tenim coneixement d'ençà del 1118, com a possessió del monestir de la Grassa. En el transcurs del segle XVII es va refer el temple i en el següent s'engrandí. L'església actual, doncs, és d'aquesta època però conserva alguns elements romànics, el més important dels quals és el campanar.

És una torre de planta quadrada, romànica, excepte el coronament que és d'època moderna. Té cinc pisos, que presenten la clàssica decoració llombarda: arcuacions cegues, lesenes, i frisos de dent de serra.

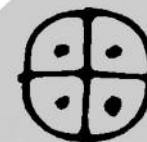
Cada un dels pisos és diferent. Pertany -segons les Guies de la Catalunya Romànica- "al tipus comú d'influència llombarda però ja força evolucionada, amb unes formes estructurades i polides (...) pròpies del segle XII".

Prada és la capital del Conflent i una vila molt estimada a Catalunya, on hi ha enterrat Pompeu Fabra; l'any 1950 Pau Casals hi va crear el festival de música que porta el seu nom; d'ençà de 1968, cada estiu, la vila acull la Universitat Catalana d'Estiu.



SANT PERE DE PRADA. Campanar.

Lluís Fernández López



AARS

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DE SABADELL

Núm. 209

12 de juny de 2022

EL CONFLENT

SANTA MARIA DE MARCÈVOL (ARBOÇOLS)

El priorat de Marcèvol es troba en un altiplà que domina la vall de la Tet, rodejat d'un magnífic paisatge: al nord, el roc del Moro (775 m), a l'oest, el puig de Bau (1.025 m), i al sud el Canigó (2785 m). A tocar del priorat hi ha el poblet de Marcèvol, amb quatre cases mal comptades i dominat per la capella de Santa Maria de les Grades, del segle XI. Marcèvol pertany, des de 1822, al terme municipal d'Arboçols (l'any 2014 tenia una població de 109 habitants). Existeix un camí, la major part del qual és empedrat, probablement en època medieval, amb conservació posterior, que puja a Marcèvol des de la Tet, entre Vinçà i Marqueixanes. Fer-lo de baixada, en un dia clar, amb el Canigó nevat al davant, és una experiència inoblidable.

El priorat va ser fundat al segle XII pels canonges agustinians del Sant Sepulcre. L'any 1129 el bisbe d'Elna els va fer donació de

la petita església de Marcèvol, ara Santa Maria de les Grades, i de les terres de l'entorn i els seus censos. És a meitat de segle XII quan construeixen un nou priorat amb una nova església. Cal tenir en compte que la frontera del Llenguadoc i la francesa passaven força a



SANTA MARIA DE MARCÈVOL.

prop de Marcèvol, més al nord. La vida del priorat, per tant és marcada per aquesta situació fronterera.

És al segle XIII quan el priorat de Marcèvol té el màxim apogeu. El terratrèmol de 1428, amb epicentre al Canigó, produeix destrosses importants a l'edifici

que és abandonat durant uns quants anys. Refet de nou, mor el prior i de llavors ençà mai més un prior va tornar a residir-hi. Es limitaren únicament a percebre'n els rèdits. L'any 1484, suprimida l'orde del Sant Sepulcre, l'edifici passa a dependre de la comunitat de preveres de Vinçà fins a la Revolució Francesa. Llavors Marcèvol és venut com a "bé nacional" a un particular que l'utilitza com a casa de pagès. Algunes de les dependències són destinades a corral i corts per al bestiar.

L'any 1840 s'aconsegueix que passi a ser declarat Monument Històric i el 1906 es van fer les primeres obres de consolidació. Després en seguiren d'altres de poca importància però decisives per evitar-ne la ruïna i el 1970 va ser adquirit per l'Associació del Monestir de Marcèvol que no ha parat de fer-hi reconstruccions fins avui i promoure acolliments al públic, allotjament per grups, estades escolars i actes culturals. El 2001 es constitueix com a Fundació.

L'església de Santa Maria de Marcèvol és un edifici de tres naus. La central és coberta amb volta de canó sostinguda per dos arcs torals. Quatre grans arcades separen la nau central de les laterals. La del sud, més baixa, és coberta per una volta de quart de cercle, recolzada a la nau central, mentre que la del nord presenta una arquitectura diferent, posterior, i es creu que seria obra després del terratrèmol de 1428, com a conseqüència del seu enrunament.

L'absis principal és il·luminat per tres finestres de doble esqueixada. A l'exterior és decorat per un fris amb altres arcuacions llombardes. L'absidiola sud conserva pintures murals, on podem veure la figura d'un àngel en actitud de sostenir la màndorla que envolta Crist en majestat.

La façana és orientada a l'oest i construïda amb carreus llisos de granit, perfectament tallats. Conserva una cornisa primitiva. La portalada és de marbre rosa de la pedrera de Vilafranca de Conflent, que contrasta amb la resta



SANTA MARIA DE MARCÈVOL. Interior.

de la façana. Disposa d'una arquivolta amb dents de serra com a decoració. La porta és decorada amb ferramenta romànica probablement original de l'època (segle XII), si bé no s'ha conservat el forrellat. Damunt el portal hi ha una finestra també de marbre rosa que repeteix la decoració del portal. Hem d'esmentar també dues làpides de marbre rosa, encastades a la façana, a l'esquerra del portal, amb sengles epitafis. L'un de l'any 1282 i l'altre del 1288.

Damunt de la façana hi ha un campanar de cadireta, amb quatre arcades, dues més altes que les altres, i tot plegat desplaçat cap a la dreta. Es creu que va ser reconstruït després del terratrèmol esmentat anteriorment.

El conjunt monumental del priorat de Marcèvol havia estat fortificat durant el segle XIV. Sols cal observar-lo per adonar-nos-en. Té espitlleres, un matacà i l'aspecte sencer dels murs de parets amb aparell desigual, i en algun lloc disposat en forma d'espina de peix.

Del claustre, en queden minsos vestigis representats per unes mènsules situades a la paret de l'església i algun fonament. Era a l'entorn del pati actual.

SANTA MARIA DE LES GRADES (ARBOÇOLS)

És l'antiga església parroquial del poblet de Marcèvol i és situada al mateix poble al capdamunt d'un serrat des d'on es domina el priorat amb el Canigó al fons.

Hi ha dades documentals d'aquesta esglesiola de l'any 1011, relacionant-la amb el monestir de Cuixà i el de Sant Martí del Canigó. En aquesta església és on es funda la primera comunitat de canonges de Marcèvol, tal com s'ha esmentat en parlar del priorat. El nom antic d'aquesta església és el de Santa Maria de Marcèvol. I perdurà fins a la construcció de la del priorat.

L'edifici és de la segona meitat del segle XI. Consta d'una sola nau coberta amb volta de canó i és capçada per un absis semicircular decorat a l'exterior amb arcuacions i lesenes llombardes.

El portal és refet al segle XIV o XV, amb arc apuntat i es troba



SANTA MARIA DE LES GRADES.